

Præsident for Nordisk Råd, Henrik Dam Kristensen (tv) i samtale med Andreas Heddini, ReAct, og Jens Peter Nielsen, Københavns Universitet.

One Health – fælles indsats over for dyr og mennesker

Dyr og mennesker bliver syge af de samme sygdomme. Der er derfor behov for, at læger og dyrlæger arbejder tættere sammen for at styrke sygdomsbekæmpelse og forebyggelse. Nordisk Råd sætter fokus på området og vil gøre indsatsen global

ANETTE ECKHOLDT
FREELANCEJOURNALIST

Begrebet »One Health« er udsprunget af en stigende erkendelse af, at sygdom og sundhed hos mennesker og dyr er filtret sammen i et skæbnefællesskab. Dyr smitter mennesker og omvendt – ikke bare lokalt, men globalt. Seneste har vi set fugleinfluenza, svineinfluenza og MRSA (Multi-Resistente Stafylococcus Aureus). Da det er de samme sygdomme, som dyr og mennesker smittes af, og ofte de samme lægemidler, der bru-

ges i behandlingen, er det vigtigt at vide, hvorfra smitten stammer og have et beredskab til at håndtere smitten. Det kræver tæt samarbejde mellem læger og dyrlæger.

- I Norden har vi altid haft gode traditioner både inden for fødevarerikkerhed, beredskab over for smitsomme sygdomme og restriktiv brug af antibiotika. De nordiske erfaringer på området bør samordnes, så vi i højere grad kan lære af hinanden, >

Hør hele konferencen her

.....> <http://www.ft.dk/webtv/video/20101/nor/H2.aspx>

sagde præsident for Nordisk Råd, Henrik Dam Kristensen (S), da han midt i maj åbnede konferencen om One Health på Christiansborg i København.

Når Nordisk Råd har fokus på området, er det i håb om, at en samordning af Nordens erfaringer vil kunne inspirere andre lande til at lade disse indgå i de enkelte landes planer for One Health. Henrik Dam Kristensen vil begynde processen i EU, idet de øvrige EU-lande plejer at lytte, når Nordisk Råd kommer med konkrete anbefalinger. Det skete eksempelvis, da nordiske erfarin-

ger dannede grundlag for et EU-forbud mod brugen af antibiotiske vækstfremmere hos dyr.

25.000 EU-borgere dør på grund af resistens

Hvert år stiger antallet af mennesker, der bliver inficeret af bakterier, som lægerne har svært ved at få gjort kål på. Bakterierne kommer efter udlandsrejser, fra vores madvarer og fra landbruget.

Inden for fødevarerområdet har man i mange år tilrettelagt kontrollen af produk-

tionen med henblik på at undgå overførsler af sundhedsfarlige bakterier, der forårsager fx tuberkulose og salmonellose. Med indførelse af jord til bord princippet, blev hygiejnetiltag i virksomheder og detailforretninger sammenkædet med den forebyggende indsats på besætningsniveau. Stigende problemer med overførsel af antibiotikaresistente bakterier har også medvirket til at øge fokus på spillet mellem dyr og mennesker. Det gælder fx MRSA og ESBL (Extended Spectrum Beta Lactamase). Et tredje område, hvor sammenhængen mellem mennesker og dyrs sundhed er tydelig, er den direkte smitte fra dyr til mennesker. 60 % af alle infektionssygdomme hos mennesker stammer fra dyr, fx tuberkulose, rabies, fugleinfluenza, salmonellose, mens 75 % af alle nye sygdomme hos mennesker stammer fra dyr.

Antibiotika er ifølge Andreas Heddini fantastiske – de har reddet mange liv. Problemet er imidlertid, at der i forbindelse med brugen udvikles resistens, og jo større forbrug, des større risiko for resistens. Risikoen er, at sygdomme bliver vanskeligere eller helt umulige at bekæmpe. Alene i EU dør omkring 25.000 mennesker årligt på grund af infektioner og lignende, der ikke kan bekæmpes på grund af antibiotikaresistens. Disse dødsfald resulterer i ekstra omkostninger til behandling og produktivitetstab, som løber op i mindst 1,5 mia. euro årligt.

Da penicillin blev opfundet nedsatte det dødeligheden ved infektionssygdomme fra 90 til 10 procent. Nu 70 år senere ser vi en alarmerende resistensudvikling på verdensplan, som blandt andet skyldes, at antibiotika er billige og kan købes i håndkøb i mange lande. Der er endvidere ikke længere noget incitament for lægemiddelindustrien til at udvikle nye midler, forklarede Andreas Heddini fra organisationen ReAct, som er et uafhængigt, globalt netværk, der arbejder for, at alle mennesker i verden skal have adgang til relevant sygdomsbehandling.

Han erkender, at man ikke kan stoppe udviklingen. Løsningen ligger derfor i at minimere den irrationelle brug af antibio-

Sådan halverer hospital ESBL-infektionerne

I løbet af to år lykkedes det Bispebjerg Hospital i København at reducere antallet af infektioner med resistente ESBL-bakterier med 50 %, og den vigtigste årsag er et skifte til en ny type antibiotika.

I januar 2009 var antallet af patienter med resistente infektioner steget markant på Bispebjerg Hospital, og de resistente bakterier var ikke samlet på bestemte afdelinger, men spredt over hele hospitalet. Det opdagede overlæge Jenny Dahl Knudsen fra Hygiejnenheden, som satte gang i en lang proces med at udvikle og implementere en ny antibiotikapolitik. Før projektet gik i gang, var der godt 100 patienter hvert kvartal med infektioner af ESBL-bakterier, halvdelen med E. coli- og halvdelen med Klebsiella pneumoniaebakterier. Nu er der ca. 40 patienter med E. coli- og ca. 20 patienter med Klebsiella pneumoniae-infektioner hvert kvartal – og kun få er nye patienter.

Førhen blev antibiotikummet cefuroxim ofte anvendt, men nu bruges i stedet piperacillin-tazobactam, fordi det viste sig, at ESBL-bakterierne var resistente over for cefuroxim. Og selvom iperacillin-tazobactam er et dyrere præparat, har det vist sig,

at den løsning ikke blev dyrere, idet man undgår mange infektioner med multiresistente bakterier. Og de multiresistente bakterier skal behandles med det endnu dyrere antibiotikum.

Projektet blev udviklet som et samarbejde mellem Jenny Dahl Knudsen og overlæge Stig Ejdrup Andersen fra Bispebjerg Hospitals klinisk farmakologiske afdeling, som siger:

- Vi brugte tid på at analysere, hvordan vi bedst kunne gribe det an. Det var vigtigt, at hele hospitalet blev involveret, for skiftet skulle ske samtidigt. Der skulle desuden laves om på instrukser, alle afdelingers antibiotikainstrukser blev gennemgået, der skulle bruges tid på at undervise, laves brochurer og en masse andre praktiske ting, men så blev det også rigtig godt modtaget af alle – fordi forarbejdet var på plads.

Mærkning af de inficerede patienters senge samt information til både patienterne, de pårørende og medpatienterne om infektionen har desuden gjort det muligt at nedbringe antallet af patienter, som det er nødvendigt at holde i isolation på grund af smittefare. Derudover er bedre varsling af røntgenafdelinger mv. blevet iværksat.

Kilde: Dagens Medicin

Nordisk Råd

Nordisk Råd blev dannet i 1952. Rådet har 87 valgte medlemmer fra Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt de tre selvstyrede områder, Færøerne, Grønland og Åland. Nordisk Råd er et samarbejde for de nordiske parlamentarikere. Rådet fungerer blandt andet som et rådgivende organ for de nordiske regeringer.

»Om dyrlægerne bruger for meget antibiotika i landbruget, ved vi ikke. Hvad er det rigtige forbrug? Vi behandler dyrene, når de er syge. Det er vigtigt, at vi også tager hensyn til dyrevelfærden«, understregede formand for Den Danske Dyrlægeforening, Arne Skjoldager, der er godt tilfreds med, at den danske regering på opfordring fra DDD og Lægeforeningen vælger at sætte antibiotikaresistens på dagsordenen under Danmarks EU-formandskab i 2012.

tika og øge samarbejdet mellem myndigheder, det civile samfund og lægemiddelindustrien.

Plads til forbedringer

Danmark har en stor husdyrproduktion og antibiotikaforbruget er derfor mængdemæssigt stort i forhold til i de øvrige nordiske lande. Danske forskere fra hhv. Danmarks Tekniske Universitet, Københavns Universitet og Statens Serum Institut var da også enige om, at der er plads til forbedringer – både mht. samarbejdet mellem sundheds- og veterinærmyndigheder og i kampen for at nedbringe antibiotikaforbruget til mennesker og dyr. Flere pegede blandt andet på bedre diagnostisering af sygdomme i svinestaldene og mindre holdmedicinering som en vej til at nedbringe medicinforbruget. Men det er vanskeligt og kræver en del forskning.

- Infektioner fra dyr til mennesker foregår via importerede fødevarer, via direkte kontakt med kæledyr og produktionsdyr og via miljø og den vilde fauna. Den forskningsmæssige synergi mellem veterinær- og humanområdet kan udbygges og giver gensidig inspiration, men der er også behov for at fokusere på forskningsbaserede løsninger, såsom smittebeskyttelse, reduceret resistensudvikling og bæredygtige fødevarer som supplement til risikoidentifikation, konkluderede professor Jens Peter Nielsen fra KU LIFE.

Og fra lægernes side, lovede næstformand i Lægeforeningen, Yves Sales, at opfordre kollegaerne til at være varsomme med at udskrive for mange recepter på antibiotika.

- Problemet er, at patienterne ikke har tid til at være syge og insisterer på at få antibiotika. Jeg ser gerne en holdningsændring,

hvor det bliver ok at være syg et par dage og lade kroppen hele sig selv, sagde han.

Konferencen i København var bare startskuddet. I begyndelsen af november holder Nordisk Råd et seminar, hvor der træffes beslutning om, hvordan de nordiske erfaringer bedst videregives. Henrik Dam Kristensen, som er præsident for Nordisk Råd og dansk folketingsmedlem for Socialdemokraterne, er optimistisk, idet den borgerlige danske regering allerede har meldt ud, at kampen mod antibiotikaresistens skal være en af Danmarks mærkesager under EU-formandskabet i 2012.

- Det gælder også, hvis Socialdemokraterne får magten ved snarligt forestående valg til folketinget, lovede Henrik Dam Kristensen. ■

Status for samarbejde

- Globalt
 - WHO, FAO, OIE fokus på dyr og mennesker hver for sig
- Regionalt
 - CDC og ECDC på humansiden i USA/Europa
 - Tidsbegrænsede netværk og forskningsprojekter i EU og Norden
- Nationalt i Danmark
 - Zoonosecentret – fokus på fødevarerbårne zoonoser
 - Zoonoser generelt – gruppe mellem SSI og DTU-VET
 - Influenza
 - Pandemi gruppen – kommunikation mellem alle relevante interessenter
 - Dansk influenza forskningsnetværk – kun forskere
 - I krisesituationer
 - Ad hoc grupper med deltagelse af alle relevante interessenter
- Generelt god kommunikation og samarbejde i Danmark/Norden, men der er plads til forbedringer

Kilde: Professor Lars Erik Larsen, DTU Veterinærinstituttet